

TÖÖINSPEKTSIOON

Isikukaitsevahend: investeering tulevikku

Autor: Sven Levašov

Täiendused: Rein Reisberg, Piret Kaljula, Indrek Avi, Jane Saar, Mari-Liis Ivask

Keeletoimetaja: Marilin Look

Kujundaja: Janar Siniväli, Puffet Invest OÜ

Fotod: Virginia Kullasepp / Sotsiaalministeerium, 123rf.com

Ristsõnad: ristsõnaajakiri Ristik (Ajakirjade Kirjastus)

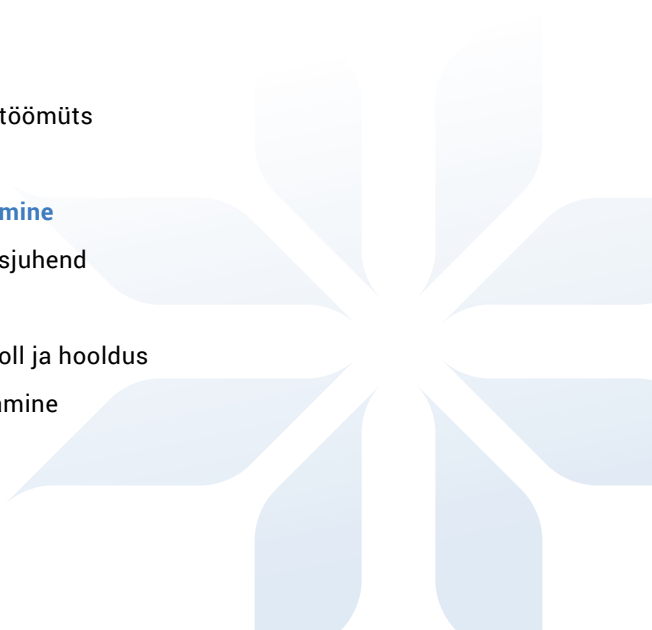
3., täiendatud trükk

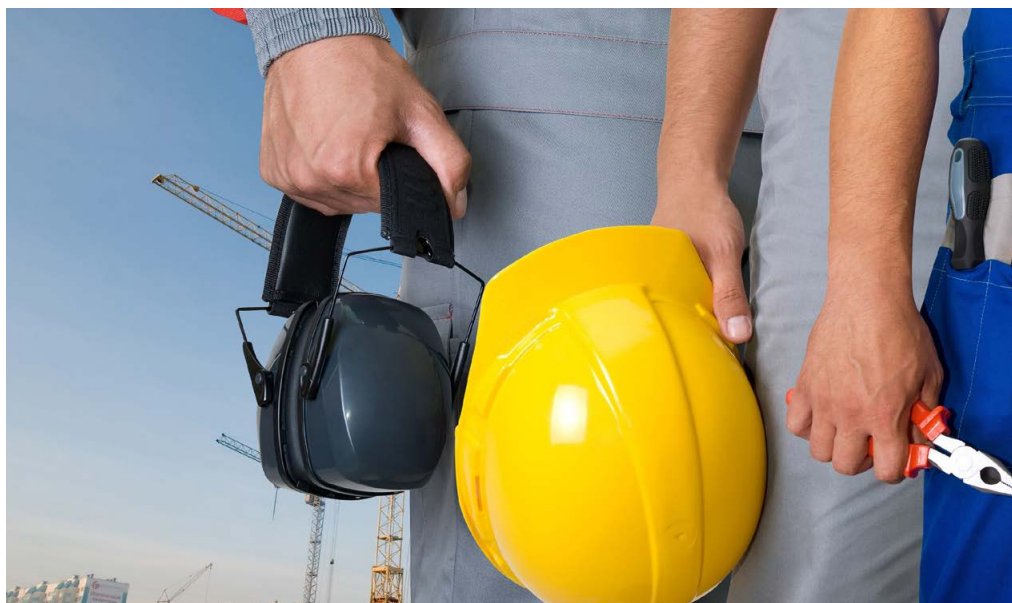
Tööinspeksioon, 2022

ISBN 978-9949-646-40-1 (pdf)

Sisukord

2	Sissejuhatus
4	Isikukaitsevahendi võimaldamine
10	Ohualade märgistamine
10	Töökeskkonnavoliniku tegevus
10	Töötaja omavastutus – kas lubada või mitte?
12	Isikukaitsevahendi valimine
13	Isikukaitsevahendi liigitus ja vastavusmärgis
14	Kindad
16	Kaitseprillid
17	Hingamisteede kaitsevahend
21	Kuulmiskaitsevahend
22	Jalanõud
23	Kaitsekiiver ja löögikindel töömüts
24	Kukkumiskaitsevahend
26	Isikukaitsevahendi kasutamine
27	Isikukaitsevahendi kasutusjuhend
27	Väljaõppe korraldamine
28	Arvestuse pidamine, kontroll ja hooldus
31	Isikukaitsevahendi asendamine
33	Lõppsõna
34	Lisa. Pane pea tööle!

Sissejuhatus

Oma igapäevases kiire tempoga elus teeme kogu aeg valikuid, et hoida kokku nii aega, raha kui ka muid ressursse. Eelistame käia pigem suuremas kui väiksemas kaubanduskeskuses. Läbime ka lühikest vahemaad autoga, selle asemel et kõndida ja nautida looduse ilu. Teeme ületunde, sest tahame lubada endale midagi enamat. „Kiiremini, kõrgemale, kaugemale!“ ei ole enam pelgalt olümpiamängude loosung, vaid ka ellujäämise põhitõde.

Seesuguse mõtteviisi ohvriks kipuvad pahatihti langema isikukaitsevahendid. Tihtipeale on kuulda, et nende kasutamine takistab ja aeglustab töötamist. Tööprotsess on nii lühike, et isikukaitsevahendi järele mineku ajaga jõuaks töö juba korduvalt ära teha. Meile tundub, et see väike kokkupuuteaeg müra või vibratsiooniga ei tee midagi halba, sest see ei kesta kaua. Me kardame erineda teistest, sest kui teised ei kanna isikukaitsevahendeid, siis mille poolest meie nõrgemad oleme? Puudu jääb ka nõudlikkusest ja julgusest küsida töö tegemiseks vajalikke vahendeid. Küll aga oleme julged veendumuses, et midagi halba ei saa juhtuda. „Kiiremini, kõrgemale, kaugemale!“ – isikukaitsevahend pigem takistab meid sel teel ja on tüütuks kohustuseks.

Ühel päeval jõuame sellisesse ikka, kus polegi enam kuhugi kiiret; kus vaba aega tahaks veeta rohkem oma perekonna ja sõpradega; kus laupäeval 12tunnise

töövahetuse asemel eelistame minna jõele paadiga seiklema; kus pühapäeva hommikupooliku soovime veeta lapse või lapselapsega ja õpetada talle oma elutarkusi – sest just need hetked ja mälestused annavad lisajõudu ning muudavad päeva rõõmsamaks. Ent kas saame neid nautida? Kas kuuleme oma lähedasi või pigem katkendlikku juttu? Kas saame ise paati ronida või peab keegi meid sinna tõstma? Kas tuleme üldse oma korterist välja, kui majas pole lifti? Kas tervis lubab teha kõike soovitud või oleme loovutanud selle tasuna aja eest, mida ei pidanud vajalikuks kulutada isikukaitsevahendi järele minekuks?

Peaaegu igal tööpäeval juhtub Eestis üks tööõnnetus, mille põhjuseks on isikukaitsevahendite puudumine või kasutamata jätmine. 2014. aastal Tööinspektsiooni kontrollitud Eesti ettevõtetest veidi rohkem kui kolmandikus (35 protsendil) oli isikukaitsevahendite korraldus halb või pigem halb. Pärast seda, kui tööinspektor puudustele tähelepanu juhtis, paranes olukord märgatavalt: järelkontrollle tehes selgus, et 95 protsendil ettevõtetest oli isikukaitsevahendite korraldus heal tasemel.

Brošüüri eesmärk on tutvustada põhilisi nõudeid isikukaitsevahendite kasutamisel ja anda juhiseid nende õigeks valikuks. Loodame, et leiame siit abi parema töökeskkonna loomisel ning töötajate tervise ja heaolu tagamisel. Isikukaitsevahend on ju pigem rõõmsa tuleviku garantii kui tüütu kohustus!

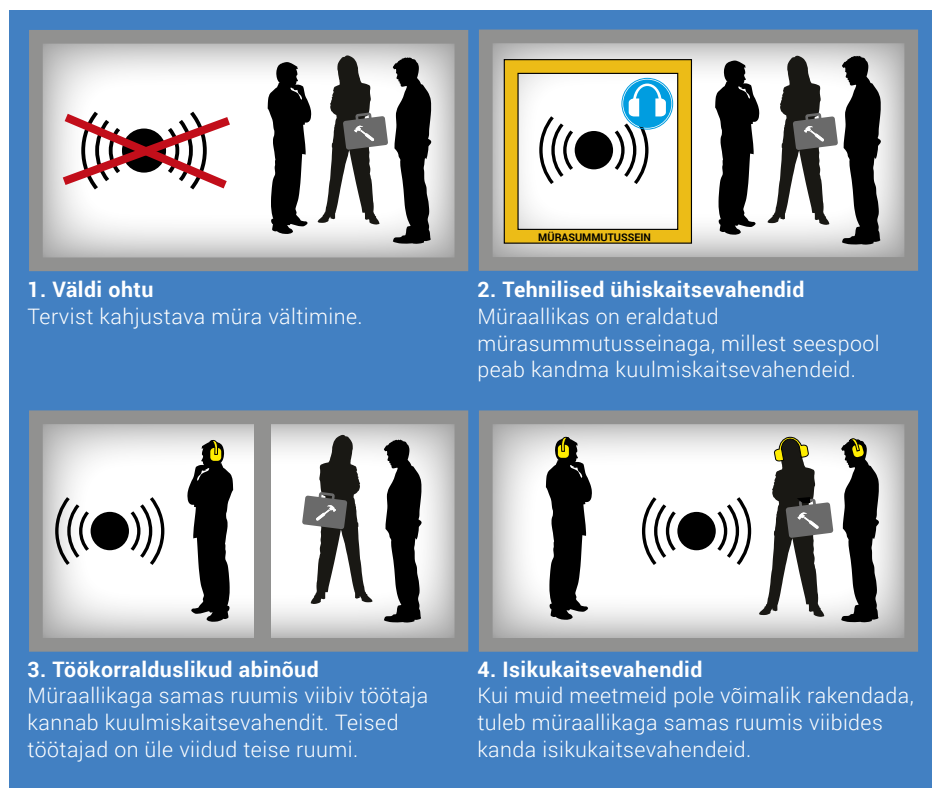
ISIKUKAITSEVAHENDI VÕIMALDAMINE

Tööandja peab varustama töötajad isikukaitsevahenditega, kui õnnetuse või haigestumise ohtu töökohas ei saa vältida ega piirata tehniliste ühiskaitsevahendite või töökorraldusabinõudega. Isikukaitsevahendid tuleb võtta kasutusele viimase lahendusena, kui muude abinõuete rakendamine pole võimalik või otstarbekas.

Isikukaitsevahendi võimaldamine peab olema tööandja teadlik tegevus. Riskianalüüsi käigus tuleb tööandjal välja selgitada töökeskkonnas esinevad ohutegurid, vajadusel korraldada ohutegurite parameetrite mõõtmine ning hinnata sellest lähtuvalt riske töötaja tervisele ja ohutusele. Teisisõnu tuleb esmalt tuvastada konkreetne probleem ja alles siis asuda seda sobivate meetmetega lahendama.

Seadmetega töötamisel aitab isikukaitsevahendit võimaldada tehniline kasutusjuhend. Selles kirjeldab tootja, millised isikukaitsevahendid on konkreetse seadmega töötamiseks vajalikud. Sama kehtib ohtlike kemikaalide puhul: kemikaali tootja kirjeldab konkreetse isikukaitsevahendi vajaduse ohutuskaardil. Kui tootja on seadme või kemikaaliga töötamiseks ette näinud isikukaitsevahendi, peab tööandja selle töötajale ka võimaldama.

Joonis 1. Kaitsevahendite soovituslik rakendamise järjekord

Tihti peale võib ettevõtet külastades kohata pilti, kus keset tootmishalli asub mürarikkaim töövahend, mistõttu peavad kuulmiskaitsevahendeid kandma kõik halli töötajad, sh need, kes kõnealuse seadmega ei tööta. Alternatiiviks oleks mürarikkaim töövahend muust töökeskkonnast isoleerida. Nii saaks tunduvalt vähendada ohustatud töötajate arvu ning parandada teiste töötajate kontsentreerumisvõimet ja tööviljakust. Kui aga tootmishallis töötab üksnes seadme teenindamisega seotud paar töötajat ja muid töökohti seal pole ning kui tööprotsess on lühiajaline, piisab ka isikukaitsevahendite kasutamisest (vt joonist 1 lk 5).

Olukorras, kus ühiskaitsevahendite rakendamine pole võimalik, võib isikukaitsevahendite puudumine või nende kasutamata jätmine olla tööõnnetuse või töötaja haigestumise põhjuseks.

Näiteid isikukaitsevahendite puudumise või nende kasutamata jätmise tõttu juhtunud tööõnnetuste kohta:

- Keemiatööstuses kasutatava leeliselise aine villimisliini tehnikarikke tõttu sattus aine lintkonveierile ja tilkus sealt töötaja jalale, põhjustades lööbe. Tegu oli naatriumhüdroksiidi lahusega, mis on nahale sattudes söövitava toimega. Töötaja ei kandnud talle väljastatud spetsiaalset põlle ja tööks ette nähtud jalatseid. Ta ei pöördunud ka kohe tootmisjuhi poole, kes oleks saanud leelise happelise vesilahusega neutraliseerida – tervisekahjustust poleks tekkinud või see oleks olnud väiksem.
- Metallitööstuse ettevõttes ümarmaterjalist rattakanduri keevitamisel puutus töötaja küünarvars kokku keevitusest kuumaks muutunud detailiga, mille tagajärjel sai töötaja ulatusliku põletushaava. Töötaja ei kasutanud sobivaid isikukaitsevahendeid.
- Autoremonditöökojas vedrusõrme pressides muutusid töötaja kasutatavad prillid uduseks, mistõttu tõstis ta need korraks üles. Samal hetkel lõi töödeldavast detailist välja kild, mis lendas töötajale silma, põhjustades raske kehavigastuse. Tööandja ei arvestanud kaitseprillide valikul töökeskkonna iseärasustega. Samas on töötajad kohustatud teavitama tööandjat kõikidest puudustest, mis isikukaitsevahendite kasutamisel ilmnevad.
- Puhastusjaama torustikuruumis kanalisatsioonitorustiku lekete kõrvaldades hukkus lekkinud vesiniksulfiidi- ja metaanigaasi tõttu kolm töötajat, üks sai kannatada. Töötajad ei kasutanud hingamisteede kaitsevahendeid.
- Viiekorruselise viilkatusega (kalle 25°) kortermaja katusetöödel kukkus katuselt alla kaks töötajat, kelle ülesanne oli paigaldada profiilplekk-katteid. Töötajad kasutasid terve päeva jooksul turvarakmeid, kuid lõuna paiku võtsid need lahti. Samal ajal hakkas väljas tibutama. Saatuslikuks osutus töötajate otsus koristada libedaks muutunud katusele jäänud tööriistu ilma turvarakmeteta.

- Sagedased on ka õnnetused, kus rasked detailid kas vajuvad või kukuvad töötaja varvastele ajal, kui töötaja ei kasuta kaitsejalanõusid.

Tegevusalade ja tööde loetelu, mille puhul võib isikukaitsevahendite kasutamine vajalik olla, on esitatud Vabariigi Valitsuse 11.01.2000 määruse nr 12 „Isikukaitsevahendite valimise ja kasutamise kord” lisas 3.

Tööandja peab hoolitsema selle eest, et isikukaitsevahend:

- vastaks täielikult kaitsevajadusele;
- ei põhjustaks kandjale liigset koormust ega vähendaks töötaja nägemist või kuulmist korrigeerivate vahendite toimet;
- sobiks kasutajale;
- sobiks kasutamiseks antud tööoludes;
- vastaks ergonoomianõuetele ning oleks kooskõlas töötaja tervises seisundiga.

Isikukaitsevahendi valikul on vaja hoolikalt läbi mõelda, kes ja millise töö tegemiseks seda kasutama hakkab. Kui näiteks selgub kaitseprillide vajadus, siis lihtsalt mingisuguste prillide soetamine ei pruugi tagada töötajale sobivust ja vajalikku kaitset. Enne prillide ostu tuleb analüüsida, kas nende kaitseomadused vastavad tehtavale tööle ning kas need sobivad konkreetsesse töökeskkonda (prillide udustumise võimalus, päikesekiirgus) ja konkreetsele töötajale (füsioloogiline sobivus, kas töötaja on prillikandja?).

Kui töökohal toimib mitu ohutegurit, mille tõttu on vaja kasutada rohkem kui üht isikukaitsevahendit, peavad need vahendid omavahel ka sobima.

Soovitav on isikukaitsevahendite valimisel konsulteerida töötajatega, kes neid kasutavad. Tuleks hinnata, kas väljastatud isikukaitsevahendid on sobiva suurusega, kas nendega ollakse rahul ning kas samal ajal kasutatavad isikukaitsevahendid sobivad koos kasutamiseks. Kindlasti ei tohi leppida olukorraga, kus töötaja ei kasuta mõnda isikukaitsevahendit, sest see näiteks määrduv või kulub kiiresti (prillid vms).

Rahulolu hindamisel tuleks pöörata tähelepanu sellele, kas töötajale väljastatud isikukaitsevahend sobib kasutamiseks vastavates tingimustes. Nii on näiteks mõistlik kõrgema temperatuuriga keskkonnas kasutada kõrvaklappide asemel hoopis kõrvatroppe.

Mitu töötajat võib kasutada ühte ja sama isikukaitsevahendit, kui tööandja on taganud abinõud nende puhastamiseks ja desinfitseerimiseks enne iga järgnevat kasutajat. Samas ei ole mõeldav, et mitu töötajat kasutab samu ühekordseid tolumumaski ja kõrvatroppe.

Ohualade märgistamine

Tööandja on kohustatud märgistama asjakohaste ohutusmärkidega need töökoha ohualad, kus tuleb kasutada isikukaitsevahendit (vt joonist 2 lk 11). Märgistuselt peab saama välja lugeda, kus on oht, millise ohuga on tegu ja millist isikukaitsevahendit kasutama peab. Ohutusmärkide kasutamata jätmise aluseks ei saa olla näiteks sisekujundaja arvamus siniste märkide sobimatuses interjööri.

Ohumärguannete kasutamist reguleerib sotsiaalministri 30.11.1999 määrus nr 75 „Ohumärguannete kasutamise nõuded töökohas”. Ohumärguanded paigutatakse nähtavale, hästi valgustatud kohale, vaatenurga suhtes sobivale kõrgusele, ohuala sissepääsu juurde või ohuallikale eriomase ohu korral ohuallika juurde.

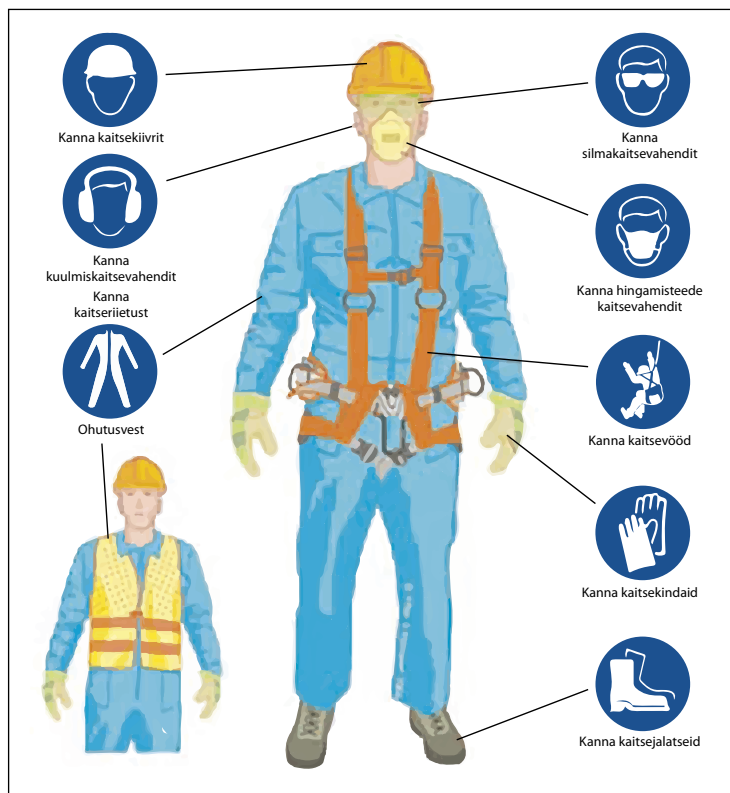
Töokeskkonnavoliniku tegevus

Töokeskkonnavoliniku kohustus on jälgida, et töötajad oleks varustatud otstarbekohaste ja töökorras isikukaitsevahenditega. Tuvastatud puudustest peab töokeskkonnavolinik teavitama töokeskkonnaspetsialisti või struktuuriüksuse juhti, et nad saaks puudused kõrvaldada. Kuna töokeskkonnavolinik on töötajate esindaja ja üks töötajate hulgast, lisaks saanud töokeskkonna teemal koolitust, on isikukaitsevahenditega seotud küsimuste korral töötajatel asjakohane suhelda just temaga.

Töötaja omavastutus – kas lubada või mitte?

Tööinspeksioonilt on korduvalt küsitud, kas tööandja võib võtta töötajalt allkirja selle kohta, et töötaja keeldub isikukaitsevahendit kasutamast, ehk kas töötajale saab panna isiklikku vastutust töötõrvishoiu ja tööohutuse nõuete rikkumise eest.

Kindlasti on ka töötajal isiklik vastutus, aga see ei vabasta vastutusest tööandjat – ei saa kokku leppida, et nii tööandja kui ka töötaja rikuvad koos seadust, aga vastutab ainult töötaja. Tööinspeksiooni ametliku seisukoha järgi sellist kokkulepet tööandja ja töötaja omavahel sõlmida ei saa.

Joonis 2. Ohutusmärgid

Kui töötaja keeldub temale väljastatud või konkreetsest isikukaitsevahendist, tuleks leida tema eripäradega rohkem sobiv isikukaitsevahend. See peab sobima kasutajale, vastama ergonoomianõuetele ning olema kooskõlas töötaja tervises seisundiga. Sellises olukorras võib isikukaitsevahendi valikusse kaasata ka töötervishoiuarsti, kes konkreetse töötaja tervises seisundist lähtudes saab anda soovitusi sobivaima isikukaitsevahendi kasutamiseks. Näiteks kui koristaja on mingi kindla materjali suhtes allergiline, saab arst öelda, millist materjali tema nahk kannatab ja kas kasutada võib aluskinnast.

Viimase variandina võib tööandja kaaluda töösuhte lõpetamist pärast hoiatust. Nimelt võib tööandja töölepingu seaduse § 88 lõike 1 punkti 3 alusel töölepingu erakorraliselt üles öelda töötajast tuleneval mõjuval põhjusel, mille tõttu ei saa mõlema poole huve järgides töösuhte jätkamist eeldada, eelkõige siis, kui töötaja on hoiatusest hoolimata eiranud tööandja mõistlikke korraldusi või rikkunud töökohustusi.

ISIKUKAITSEVAHENDI VALIMINE

Tähtsaim isikukaitsevahendite valiku allikas on ettevõtte töökeskkonna riskianalüüs. Seal peavad olema kirjas ettevõttes esinevad ohutegurid, mõõdetavate ohutegurite puhul ka nende väärtused. Isikukaitsevahendite valikul saab tööandja küsida nõu vahendite edasimüüjalt või pädevalt töötervishoiuteenuse osutajalt. Kindlasti ei ole õige osta lihtsalt mingeid kaitseprille, vaid just need, mis konkreetseks tööks sobivad. Ka kõige kallim isikukaitsevahend ei kaitse töötaja tervist, kui see ei sobi kasutamiseks konkreetses töökeskkonnas.

Isikukaitsevahendi liigitus ja vastavusmärgis

Isikukaitsevahendeid liigitatakse sõltuvalt ohtude kategooriatest, mille eest isikukaitsevahendid on ette nähtud kasutajaid kaitsma.

- I kategooria hõlmab üksnes minimaalseid ohte, näiteks pindmine mehaaniline vigastus, kontakt nõrgatoimeliste puhastusvahenditega, pikaajaline kontakt veega või kontakt kuumade pindadega, mille temperatuur on kuni 50 °C.
- II kategooria hõlmab muid kui I ja III kategoorias loetletud ohte.
- III kategooria hõlmab üksnes ohte, millel võivad olla väga tõsised tagajärjed, nagu surm või pöördumatu tervisekahjustus, näiteks kõrgelt kukkumine, tervisele ohtlikud ained ja segud, kahjulik müra või elektrilöögid.

Täpsem teave: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/425, 9. märts 2016, mis käsitleb isikukaitsevahendeid.

Igal isikukaitsevahendil peab olema vastavusmärgis:

Vastavusmärgistus I ja II grupi isikukaitsevahenditel.

III grupi isikukaitsevahendi vastavusmärgisele lisatakse kvaliteedisüsteemi hindamisprotseduuris osalenud vastavushindamisasutuse registreerimisnumber, nt 0299.

Kindad

Kinnaste valikul tuleks esialgu kindlaks teha, mis ohutegurite eest peab töötajaid kaitsma.

Nagu juba mainitud sai, liigitatakse isikukaitsevahendid ohutegurite võimaliku tervist kahjustava toime alusel kolme gruppi.

- I grupi kaitsekinnaste hulka kuuluvad kindad, mis kaitsevad nõrga mehaanilise toime eest (nt aiakindad), nõrga toimega puhastusvahendite eest, mille mõju möödub kiiresti (nt kaitsekindad tööks pesuainete lahjendatud lahustega), kuumade esemete (temperatuur ei ületa 50 °C) käsitlemisega seotud ohtude eest, kui need ei ole muul viisil ohtlikud (lisaks nt põll), ning nõrkade löökide ja vibratsiooni eest, mis ei mõju elutähtsatele kehaosadele ega tekita vigastusi (lisaks nt müts, kingad).
- III grupi kaitsekinnaste hulka kuuluvad:
 - kemikaalide või ioniseeriva kiirguse eest ajaliselt piiratud kaitset tagavad isikukaitsevahendid (nt kindad töötamiseks ohtlike kemikaalidega); isikukaitsevahendid kasutamiseks hädaolukorras kuumuses, mis on võrreldav 100 °C või kõrgema õhutemperatuuri mõjuga ning kus võib olla infrapunakiirgust, leeki ja palju ümbrusesse paiskuvat sulamaterjali (nt keevitajakindad, tuletõrjujakindad);
 - elektrilöögi eest kaitsevad, samuti kõrgepingetööl kasutatavad isoleerivad isikukaitsevahendid (nt isoleerkindad).
- II grupi kuuluvad kõik muud kaitsekindad, mis kaitsevad töötajaid mehaaniliste ohutegurite, sisselõigete jms eest.

II ja III grupi kaitsekinnaste vastupidavust ohuteguritele täpsustavad piktogrammid kinnaste märgistusel (vt joonist 3 lk 15). Ühtlasi on need abiks kinnaste valikul ohuteguri tüübi järgi.

	Mehaaniline vastupidavus standardi EN 388 järgi a – kulumiskindlus 0–4 b – löikekindlus 0–5 c – rebimiskindlus 0–4 d – torkekindlus 0–4 0 – ei ole testitud või ei ole testi läbinud		Vastupidavus kuumusele ja tulele EN 407 a – süttimisele 0–4 b – kokkupuutele kuuma esemega 0–4 c – soojavoole 0–3 d – soojuskiirgusele 0–4 e – sulametalli väikestele piiskadele 0–4 f – sulametalli suurtele piiskadele 0–4 Valikulised testid, X – test tegemata
	Torke-löikekindlus EN 388 Kui omab märki, siis on torke-löikekindluse testi läbinud.		
	Antistaatilisus EN 388 Kui omab märki, siis on staatilise elektriga testi läbinud.		Vastupidavus külmale EN 511 a – külmale 0–4 b – kokkupuutele külma esemega 0–4 c – veeläbivus 0–1 0 – ei läbinud testi
	Vastupidavus mikroobidele EN 374 Vastupidavus mikroorganismide läbitungimisele kinda materjalist, õmblustest, nõelaaukudest jne. Antakse „heaks kiidetud kvaliteeditasemena“ (AQL) 1–3.		Kõikide märkide juures näitab suurem number paremat vastupidavust.
	Vastupidavus kemikaalidele EN 374 Aeg, millega kemikaal läbib kinda materjali. Suhteline aeg 1–6.		Töötamiseks mootorsaaga EN 381-7
			Elektriisolatsioon EN 60903

Joonis 3. Piktogrammid kinnaste märgistusel

Nahkkindad vs. keevitajakindad

Tööinspektsiooni praktika on näidanud, et tihti ei tee tarbijad vahet nahkkinnaste ja keevitaja kinnaste vahel. Keevitaja kindad on tähistatud viitega standardile EN 12477, millele järgneb tähis A või B. Lisaks standardiviitele peavad kinnastel olema piktogrammid: vastupidavus tulele (viide standardile EN 407) ning vastupidavus mehaanilistele ohuteguritele (viide standardile EN 388).

Piktogrammid keevitajakinnastel:

- B-tüüpi kinnas on väiksemate esemete käsitlemiseks, näiteks TIG keevitusel;
- A-tüüpi kinnast on soovitatav kasutada muude keevitustööde puhul.

Nagu teistegi isikukaitsevahendite valikul, tuleb ka kinnaste puhul jälgida, et nende kaitseomadused vastaks töökeskkonnale. Ohtlike kemikaalidega töötamiseks ei sobi kasutada tekstiil- ega nahkkindaid.

Kemikaalide eest kaitsvate kinnaste puhul tuleb hoolikalt jälgida, milliste kemikaalide vastu need kaitset pakuvad ja kui pikk on suhteline aeg, millega kemikaal kinda materjali läbib. Täpsemat informatsiooni saab toote edasimüüja või tootja käest.

Üldjuhul on valiku aluseks kemikaali ohutuskardi kaheksandas jaos kirjeldatud info vajalike isikukaitsevahendite kohta. Need tagavad kemikaaliga ümberkäimisel nõuetekohase ja piisava kaitse. Samast materjalist valmistatud kinnaste omadused võivad tootjati erineda.

Kaitseprillid

Kaitseprillid peavad vastama standardi EN 166 nõuetele. Kaitseprillide omadused on dešifreeritud prillide märgistuses.

Näide. Kaitseprillide märg 2-1,2W1F9KNCE tähistab ultraviolettfiltriga prille, mille tootjaks on W. Parima klassiga optiline ja mehaaniline tugevusega klaas kaitseb ka sulametalipritsmete kleepumise ja kuumade tahkete ainete läbistuse eest ning peente osakeste tekitatud pinnakahjustuste ja udustamise eest (vt tabelit 1 lk 17).

Tabel 1. Klaaside märgistuse näite selgitus

2-1,2	W	1	F	9	K	N	CE
2-1,2 – skaala number Märgistuse esimese numbri võimalikud variandidid ja tähendused: 2 – ultraviolettfilter, võib mõjutada värvi tajumist 3 – ultraviolettfilter, hea värvitajumisega 4 – infrapunafilter 5 – päikesekaitsefilter infrapunakiirguse eristamiseta 6 – päikesekaitsefilter infrapunakiirguse eristamisega W – tootja tähis							
		1 – optiline klaas (eristatakse 3 tüüpi optilist klaasi 1–3, kus 1 tähendab parimat klaasi)					
			F – mehaanilise tugevuse sümbol Võimalikud variandid ja tähendused: S – suurendatud tugevus F – väikese löögijõuga kokkupõrge (45 m/s) B – keskmise löögijõuga kokkupõrge (120 m/s) A – suure löögijõuga kokkupõrge (190 m/s) Tähise F täienduseks võib olla kasutusel T-tähis. T – kiiresti liikuvad osakesed kõrgetel temperatuuridel, nt FT, BT või AT.				
				9 – sümbol, tähistamaks kaitset sulametalli pritsmete kleepumise ja kuumade tahkete ainete läbistuse eest ehk nende kasutusala (selle olemasolul) Võimalikud variandid ja tähendused: 3 – vedelikutildad, -pritsmed 4 – suured tolmuosakesed 5 – gaasid ja peened tolmutud 8 – lühise kaarlahendus			
					K – sümbol, tähistamaks kaitset peente osakeste tekitatud pinnakahjustuste eest (selle olemasolul)		
						N – sümbol, tähistamaks kaitset okulaaride udustamise eest (selle olemasolul)	

Hingamisteede kaitsevahend

Hingamisteede kaitsevahendite kohta on palju standardeid, näiteks tolumumaskidel EN 149 ja poolmaskidel EN 405. Hingamiskaitseid saab jagada kahte peagruppi (vt tabelit 2 lk 17).

Tabel 2. Hingamiskaitseid

Hingamiskaitseid				
Filtreerivad hingamiskaitseid. Õhk läbib filtri ja puhastab seejärel õhu. Võib üksnes kanda normaalse hapnikusaldusega keskkonnas.			Hingamisaparaat. Õhk/hapnik filtreerimata allikast. Kaitse sõltub etteantavast õhust.	
Gaaside/aurude vastu	Osakeste vastu	Gaaside ja osakeste kombinatsioon	Mobiilne, avatud või kinnine süsteem	Voolikuga suruõhuaparaat

Filtreerivaid hingamisteede kaitsevahendeid (nt poolmaski või tolumumaski) ei või kasutada hingamisvaeguse korral.

Vähema saasteainesisalduse ja vähemalt 19protsendilise hapnikusisalduse korral õhus võiks kaaluda filtreerivate hingamisteede kaitsevahendite kasutamist.

Välja tuleb selgitada, milliseid aineid töökeskkonnas esineb. Kas need on ohtlikud? Kui jah, siis milline on ohtliku kemikaali klassifikatsioon? Siinkohal on abiks ohtliku kemikaali ohutuskaart. Mis olekus ained esinevad (tahked osakesed, gaasid, aurud vm)?

Isikukaitsevahendi valikul tuleb meeles pidada, et saasteaine sisaldus sissehingatavas õhus ei tohi ületada isikukaitsevahendi filtreerimisvõimet ehk kaitsefaktorit (vt tabelleid 3–6 lk 19–21). Minimaalse kaitsefaktori leidmiseks tuleks välja selgitada saasteaine sisaldus sissehingatavas õhus ning jagada see saasteaine piirväärtusega. Saadud tulemusest peab töötajale väljastatava hingamisteede kaitsevahendi kaitsevõime olema suurem, soovitatavalt mõningase varuga.

$$\text{Minimaalne kaitsefaktor} = \frac{\text{Saasteaine sisaldus sissehingatavas õhus (mg/m}^3\text{)}}{\text{Maksimaalne lubatud saasteaine sisaldus hingatavas õhus (mg/m}^3\text{)}}$$

Töökeskkonna keemiliste ohutegurite piirnormid on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 18.09.2001 määrusega nr 293 „Töökeskkonna keemiliste ohutegurite piirnormid”.

Saasteaine sisalduse määramiseks sissehingatavas õhus tuleks korraldada töökeskkonna mõõdistusi, mille teostamise õigust omavad Eesti Akrediteerimiskeskuses akrediteeritud katselaborid. Akrediteeritud asutuste ja laborite nimekiri on kättesaadav Eesti Akrediteerimiskeskuse kodulehel www.eak.ee.

Näide.

Aine	puidutolm
Hügieeniline piirväärtus	2 mg/m³
Mõõdetud tolmusisaldus	40 mg/m³
Nõutav kaitsefaktor	40 / 2 = 20

Kaitsefaktorile sobivad hingamisteede kaitsevahendid: tolumumask FFP3, poolmask P3, täismask P3 jne.

Tabel 3. Hingamisteede kaitsevahendite kaitsefaktorid

Kaitsefaktor	Tolmumask		Poolmask		Täismask		Puhuriga kaitsemask kiivri ja kapuutsiga		Puhuriga kaitsemask		Suruõhuaparaadid										
	Filtriklass EN 149:1991 EN 149:2001		Filtriklass EN 140:1999 EN 141:1990 EN 143:1990		Filtriklass EN 136:1998 EN 141:1990 EN 143:1990		Filtriklass EN 12941:1999		Filtriklass EN 1249:1999		Kapuuts või kiivri/voolik EN 1835:1998			Mask/voolik EN 12419:1998			Mask/voolik EN 139:1994 Heavy Duty		Kapuuts/ voolik EN 270: 1994 Heavy Duty	Kaasas- kantav suruõhu- aparaat EN 137:1993	
	F F F P P 1	F F F P P 2 3	P P P 1 2 3	P P P 1 2 3	P P P 1 2 3	P P P 1 2 3	T H H P P 1	T H H P P 2 3	T M P P 1	T M P P 2 3	L D D H H 1 2 3	L D D H H M M 1 2 3	L D D M M 2 3	L D D M M 3	Pool- mask	Täis- mask					
2000																					2000
1000										1000							1000				
500																					
200																					
100																					
50																					
30																					
20																					
16,5																					
15																					
12,5																					
10																					
5																					
4																					
3																					
2																					
1																					

Tabel 4. Osakeste filter

Värvikood	Filtriklass		Erinevus (NaCl) tahked osakesed		Erinevus (parafiinöli) niisked osakesed	
			EN 143	EN 149	EN 143	EN 149
Valge	P1*	FFP1*	80%	80%	80%	80%
Valge	P2**	FFP2**	94%	94%	94%	94%
Valge	P3***	FFP3***	99,95%	99%	99,95%	99%

Osakeste filtrit kvalifitseeritakse EN 143:2000 ja EN 149 nõuetele vastava filtriklassiga.

- * Ei kaitse aerosoolide, vähki tekitavate ja radioaktiivsete ainete, mikroorganismide (bakterite, viiruste, eoste) või biokeemiat sisaldavate ainete (ensüümide, hormoonide) eest.
- ** Ei kaitse mikroorganismide (viiruste, eoste) või biokeemiat sisaldavate ainete (ensüümide, hormoonide) eest.
- *** Kaitseb igat tüüpi osakeste eest.

Kõrgem klass asendab madalamat klassi, st P3 katab nii P1 kui ka P2. Filtrit vahetatakse, kui filter on kahjustatud või kui on tunda hingamistakistust. Osakeste filter kaitseb ainult osakeste eest.

Tabel 5. Gaasifilter

Värvikood	Gaasifiltri tüüp	Kasutusala
Pruun	A	Kaitseb orgaaniliste gaaside ja aurude eest, nt lahustid, lakibensiin ja toluen, mille keemispunkt ületab 65 °C.
Pruun	AX	Kaitseb orgaaniliste gaaside ja aurude eest, mille keemispunkt on alla 65 °C või sama.
Hall	B	Kaitseb anorgaaniliste gaaside ja aurude eest, nt kloor, väävelvesinik, tsüaanhape.
Kollane	E	Kaitseb happeaurude nt vääveldioksiidi vastu.
Roheline	K	Ammoniaagid ja teatud amiinid.
Punane	HG	Elavhõbe.

Pärast küllastumist hakkab filter kiiresti lekkima. Filtrivahetus peab toimuma enne küllastumist. Kasuta üksnes kinnises pakis filtreid. Tolmumaski võib kanda ainult seni, kuni on tunda hoiatavaid omadusi, nt maitset või lõhna. Gaasifilter kaitseb üksnes gaaside eest.

Tabel 6. Kombineeritud filter

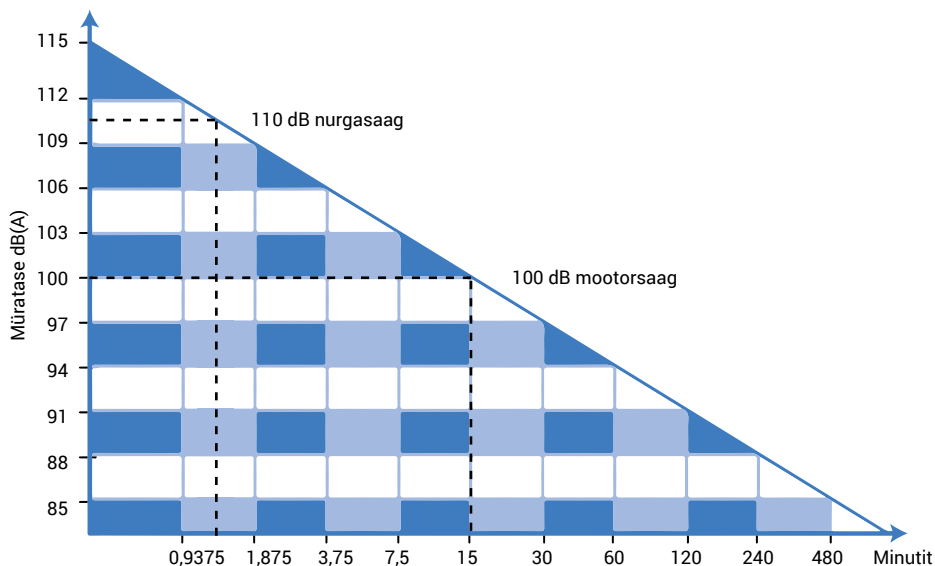
Filtritüüp ja klass	Värvikood	Kaitseb
A + P3	Pruun/valge	Nt püstoliga lakkimisel, lahustite pihustamisel
B + P3	Hall/valge	Nt keevitamisel
E + P3	Kollane/valge	Nt peitsimisel
K + P3	Roheline/valge	Nt ammoniaaki sisaldava värvi pihustamisel

Kombineeritud filtrit kasutatakse, kui gaasi- ja auruosakesed esinevad samal ajal, nt pihustid, gaaside/aurude kondensatsioon kuumutamisel. Vali sobiv gaasifilter ja kombineeri see osakeste filtriga.

Kuulmiskaitsevahend

Töötajale mõjuva müra päevane kokkupuutetase (kaheksatunnise tööpäeva korral) ei tohi ületada 85 dB(A) ja müra tipphelirõhk (ka impulssheli korral) ei tohi ületada 137 dB(C).

Jooniselt 4 on näha, kui kiiresti on eri müratasemete korral saavutatav 85 dB(A) ekspositsioonitase.

Joonis 4. Müraga kokkupuutumise aeg

Kui müraga kokkupuute tase ületab 80 dB(A) või tipphelirõhk 135 dB(C), tuleb rakendada müra mõju vähendavaid abinõusid. Kui müraga kokkupuute tase ületab 80 dB(A) ja seda ei ole võimalik ühiskaitsemeetmetega vähendada, peab tööandja võimaldama töötajale individuaalse kuulmiskaitsevahendi ning nõudma selle kasutamist, kui müraga kokkupuute tase on 85 dB(A) või ületab seda. Kuulmiskaitsevahendid tuleb valida sellised, mis kõrvaldavad kuulmist ohustava müra mõju või vähendavad selle miinimumini.

Töötajale mõjuva müra ekspositsioonitaseme määramisel mõõdetakse mürataset kõikidel töökohtadel, kus töötaja tööpäeva jooksul viibib. Arvesse võetakse ka eri müratasemega aladel viibimise kestust.

Tootja on kohustatud kuulmiskaitsevahendil ära märkima hinnangulise sagedus-korrigeeritud müra sumbumisteguri (SNR), mis on leitav ka kasutusjuhendist. Sumbumistegur näitab kuulmiskaitsevahendi summutusvõimet selle õigel kasutamisel. Lihtsustatud arvutuskäik kuulmiskaitsevahendi kasutamisel kõrva sisenevast müratasemest on järgmine: mõõdetavast müratasemest dB(A) või dB(C) lahutatakse kuulmiskaitsevahendi sumbumistegur (SNR).

Kuulmiskaitsevahendi sumbumistegur ei ole küll täpseim summutusvõime iseloomustaja, kuid kuulmiskaitse valimiseks on see lihtsaim võrreldav väärtus.

Kuulmiskaitsevahendi valikul tuleks hoiduda liiga tugeva sumbumisteguriga kaitsevahendist, sest sellisel juhul ei pruugi jõuda kõrvani ka vajalikud ohutussignaalid, kaastöötajate kõne või masina hää. Hoiduma peaks ka liiga väikese sumbumisteguriga kaitsevahendist, mis ei kaitse kõrva müra eest piisavalt. Kõrvadeni jõudev normaalne müratase on vahemikus 70–80 dB(A).

Kuulmiskaitsevahend peab vastama standardi EN 352 nõuetele.

Jalanõud

Jalanõud jaotatakse kolme gruppi:

- kaitsejalanõud professionaalseks kasutamiseks – vastavus standardile EN 20345, löögitaluvus 200J;
- kaitsejalatsid – vastavus standardile EN 20346, löögitaluvus 100J;
- tööjalatsid – vastavus standardile EN 20347, löögitaluvus puudub.

Kaitsejalanõude omadused on dešifreeritud jalanõude märgistuses (vt tabelit 7 lk 23).

Tabel 7. Kaitsejalanõude märgistus

Tähis	Kaitseomadused	EN 20345				EN 20347			
		SB	S1	S2	S3	OB	O1	O2	O3
L	Varvaste kaitse	x	x	x	x	-	-	-	-
ORO	Õlikindel tald	x	x	x	x	0	x	x	x
A	Antistaatilisus	0	x	x	x	0	x	x	x
E	Kanna löögisummutus	0	x	x	x	0	x	x	x
WRU	Pealismaterjali veekindlus	0	0	x	x	0	0	x	x
P	Torkekindel tald	0	0	0	x	0	0	0	x
WR	Veekindel jalanõu	0	0	0	0	0	0	0	0
M	Jalalaba esiosas põiakaitse	0	0	0	0	0	0	0	0
CI	Külma isoleeriv	0	0	0	0	0	0	0	0
HI	Soojust isoleeriv	0	0	0	0	0	0	0	0
HRO	Kuumakindel tald	0	0	0	0	0	0	0	0
AN	Kederluukaitse	0	0	0	0	0	0	0	0
CR	Sisselõikekaitse	0	0	0	0	0	0	0	0

X – kohustuslik 0 – lisana

SRA – libisemiskindel keraamilisel põrandal

SRB – libisemiskindel metallpõrandal

SRC – libisemiskindel keraamilisel ja metallpõrandal

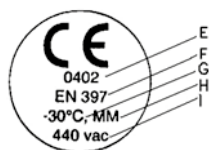
S4 – antistaatilise omadusega üleni kummist või polümeerist jalanõu, mis on löögienergiat neelava kannaga

S5 – S4 omadustele on lisatud torke- ja libisemiskindlust

Kaitsekiiver ja löögikindel töömüts

Löögikindlad töömütsid on ette nähtud pea kaitsmiseks juhul, kui see lüüakse tugevasti ära vastu kõva liikumatut objekti. Pea ärälöömine võib põhjustada haavu või muid väiksemaid kahjustusi. Need peakatted ei ole mõeldud kaitseks langevate ja paiskuvate objektide ega liikuvate või rippuvate raskuste eest. Löögikindlat töömütsi ei tohi segi ajada kaitsekiivriga.

Kaitsekiivri ja löögikindla töömütsi erinõuete märgistuse selgitus

E – testimislabori ID-nr

F – Euroopa standard

G – madal temperatuur

H – sulametalli pritsmed

I – elektriisolatsioon

Kiivri vastavus erinõuetele standardi EN 397 järgi:

- 440 Vac – elektriisolatsiooni omadused testitud
- 30 °C – kiivri tugevust on hinnatud madalatel temperatuuridel
- LD – külgsäikuse testitud
- MM – sulametalli pritsmete vastupidavust on testitud
- F – tulekindlus testitud

Löögikindla töömütsi vastavus erinõuetele standardi EN 812 järgi:

- 440 Vac – elektriisolatsiooni omadused testitud
- 30 °C – kiivri tugevust on hinnatud madalatel temperatuuridel
- F – tulekindlus testitud

Kukkumiskaitsevahend

Kukkumiskaitsevahend on vahend inimese kinnitamiseks kinnituspunkti, et vältida allakukkumist või tagada kukkumise korral turvaline peatumine. Kõik selle elemendid peavad täitma kukkumiskaitsevahenditele esitatavaid nõudeid. Ehituskauplusest ostetud tavaline köis ei sobi kasutamiseks kukkumiskaitsevahendi osana.

Kukkumiskaitsevahendeid valides tuleb eelistada neid, mis kukkumisel tagaksid võimalikult lühikese kukkumisvahemaa. Sellega vähendatakse võimalust põrgata kokku takistustega. Kui kukkumisvahemaa on lühem, on väiksem ka pidurdusjõud ning sellest tingitud vigastuste tekkimise risk ja kaitsevahendi rebenemise või katkemise tõenäosus.

Täisrakmeid ja köiti ei tohi allakukkumise peatamissüsteemides kasutada ilma kukkumishoo leevendita.

Kukkumiskaitsevahendi kinnituspunkt peab asuma kasutajast võimalusel kõrgemal. Köie kinnituskoht täisrakmetel või turvavööil peab olema tähistatud suure A-tähega.

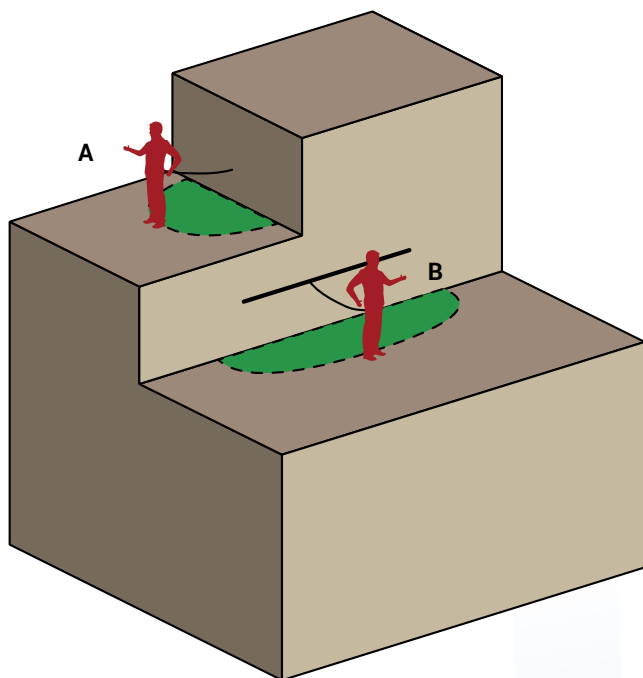

Turvarakmed vs. turvavöö

Turvavöö on ette nähtud üksnes töötaja positsioneerimiseks. Positsiooni säilitamise süsteemi eesmärk on vältida kasutaja sattumist realsesse kukkumisohtu (vt joonist 5).

Kui on täheldatud vähimgi kukkumisoht üle ääre, tuleb kasutada turvarakmeid, sest kukkumise korral võib turvavöö põhjustada raskeid selgroovigastusi.

Kukkumiskaitsevahend peab vastama standardite EN 358 ja/või EN 361 nõuetele.

Joonis 5. Turvavöö kinnitamise viisid

A – turvavöö köis on kinnitatud ühte kindlasse punkti, töötaja saab liikuda kujutletava roheline poolringi sees.

B – esmalt on kindlalt kinnitatud toru (või tross vms), mille külge kinnitatakse turvavöö köis. Köis saab libiseda mööda toru ja seetõttu on töötaja liikumisruum suurem, moodustades kujutletava roheline ellipsi.

ISIKUKAITSEVAHENDI KASUTAMINE

Isikukaitsevahendi kasutusjuhend

Isikukaitsevahendi turule laskmisel peab tootja või tema volitatud esindaja koostama eestikeelse kasutusjuhendi. Töötaja on kohustatud kasutama isikukaitsevahendit kasutusjuhendi ja tööandja juhiste kohaselt. Selle kontrollimise kohustus lasub tööandjal.

Kasutusjuhendis on valmistaja määranud isikukaitsevahendi regulaarse kontrolli ja hoolduse korra. Kasutusjuhend on aluseks töötajate isikukaitsevahendi kasutamise väljaõppele.

Väljaõppe korraldamine

Isikukaitsevahendite väljastamisel töötajatele tuleb korraldada isikukaitsevahendite kasutamise väljaõpe, mis vajadusel hõlmab näitlikku kasutamist. Töötajat tuleb teavitada terviseriskidest, mis võivad kaasneda kaitsevahendi kasutamata jätmisega.

Väljaõpet korraldades tuleb arvestada isikukaitsevahendite kasutusjuhendeid, isikukaitsevahendite kasutamise korda ettevõttes ja riskianalüüsi tulemusi. Töötaja peab saama juhised isikukaitsevahendite regulaarseks kontrollimiseks ja hooldamiseks. Väljaõppe käigus on vaja töötajaid teavitada, kus ja millistes tingimustes tuleb isikukaitsevahendeid hoida, ka pärast tööpäeva lõppu. Kui asjaolud nõuavad, et sama isikukaitsevahendit kasutab mitu töötajat, tuleb teavet anda abinõudest, mille rakendamisel ei teki kasutajatel tervise- või hügieeniprobleeme.

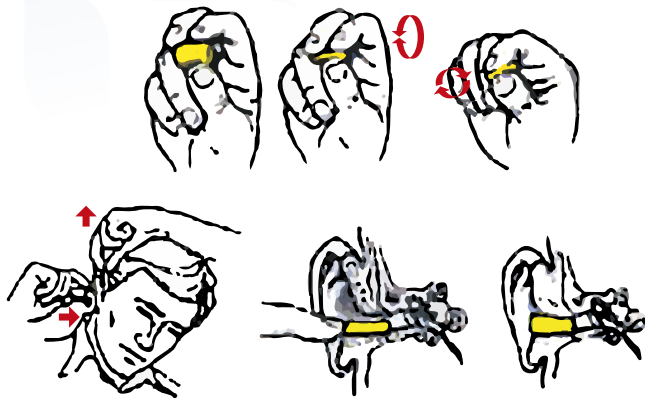
Vajadusel peab väljaõppe korraldamisse kaasama spetsialistid väljastpoolt ettevõtet, eriti juhul, kui vastavat liiki isikukaitsevahend võetakse kasutusele esimest korda. Näiteks kukkumiskaitsevahendite kasutamine nõuab nii häid teoreetilisi teadmisi kui ka praktilisi oskusi ning ettevõttes ei pruugi olla töötajat, kes suudaks uut töötajat välja õpetada. Seetõttu on igati mõistlik korraldada kukkumiskaitsevahendeid kasutavatele töötajatele koolitus, kaasates spetsialisti väljastpoolt ettevõtet.

Lisainformatsiooni vaata Tööinspektsiooni kodulehelt brošüürist „Töötajate juhendamine ja väljaõpe”.

Kõrvatropptide kasutamine

Ka nõnda lihtsana tunduv tegevus nagu kõrvatropptide õige kasutamine vajab asjakohast juhendamist ja mitmekordset katsetamist, kuni nende sisestamisega kuulmiskanalisse võib rahule jääda (vt joonist 6).

Joonis 6. Kõrvatropptide kasutamine

Arvestuse pidamine, kontroll ja hooldus

Tööandja on kohustatud pidama töötajatele väljastatud isikukaitsevahendite üle arvestust. See annab tööandjale ülevaate töötajatele soetatud isikukaitsevahenditest, nende kasutusajast ja sellest, kellele need on väljastatud.

Arvestuse pidamisel on soovitatav üles märkida järgnevad andmed:

- mis liiki ja tüüpi isikukaitsevahend on väljastatud;
- millal isikukaitsevahend väljastati;
- kellele isikukaitsevahend väljastati;
- töötaja allkiri isikukaitsevahendi vastuvõtmise kohta;
- isikukaitsevahendi kasutamise tähtaeg.

Ühekordseks kasutamiseks mõeldud isikukaitsevahendite väljastamisel suure pakendina (nt 50 tolumumaskist koosnev pakk) on aktsepteeritav isikukaitsevahendite arvestuses üksnes esmase tolumumaski väljastamise fikseerimine. Iga järgneva tolumaski väljavõtmist suuremast pakist eraldi fikseerida ei ole vaja. Näiteks märgitakse arvestusse, et lihvimistsehhi väljastati 23. aprillil 2015 üks pakk (20 tk) tolumumaski.

Isikukaitsevahendeid tuleb valmistaja kasutusjuhendi järgi regulaarselt kontrollida ja puhastada. Üldjuhul määrab valmistaja, milliste puhastusvahenditega ja kui sagedasti tuleb isikukaitsevahendeid puhastada. Tööandja peab tagama selleks sobivad tingimused ja vahendid.

Teatud isikukaitsevahendeid peab regulaarselt kontrollima valmistaja antud juhiste kohaselt selleks pädev isik. Sellised isikukaitsevahendid on eelkõige kukkumiskaitsevahendid ja korduvaks kasutamiseks mõeldud hingamisteede kaitsevahendid, sh maskid.

Hoiukoht

Isikukaitsevahendeid peab hoidma kohas, kus nad on kaitstud kahjustuste ja määrdumise eest ajal, kui neid ei kasutata. Nii kestavad nad kauem ja tagavad vajaliku kaitsetaseme. Hoiukohaks võib olla nii eraldi sisustatud ruum kui ka selleks ette nähtud suletav hoiukapp töökoha lähedal. Isikukaitsevahendi hoiukohaks võib olla

ka töötajate riietusruum. Oluline on seejuures tagada võimalus isikukaitsevahendeid hooldada ja puhastada.

Kõrvaklappide jätmine tolmusesse keskkonda põhjustab nende kiirema kulumise ja klappimaterjali elastsuse vähenemise, mis on tähtis kuulmiskanalite katmisel. Sobiv hoiukoht väldib isikukaitsevahendite enneaegset kulumist.

Isikukaitsevahendi asendamine

Töötaja on kohustatud enne kasutusaja lõppu omal kulul parandama või asendama kõlbatuks muutunud isikukaitsevahendi. Informatsiooni isikukaitsevahendi kasutustähtaaja kohta saab valmistaja kasutusjuhendist. Tähtaegade lihtsamaks jälgimiseks tuleb need märkida isikukaitsevahendite arvestusse. Kui isikukaitsevahend koosneb mitmest osast, peab kasutustähtaegu jälgima kõikide osade puhul eraldi. Näiteks gaasimaskil on maski kasutamise tähtaeg üks ja filtrite kasutamise tähtaeg hoopis teine.

Kiiver

Kiivri vastupidavus määratakse kolme põhilise faktori järgi: kemikaalide mõju, mehaanilised kahjustused ja ultraviolett- ehk UV-kiirgus.

UV-kiirguse mõjul plastmaterjali molekulide ahelad katkevad. Sellega kaasneb plastmaterjali vananemine ja kiivri vastupidavuse vähenemine. UV-kiirguse kahjulikku mõju arvestades on kiivrite valmistajad määranud kasutusjuhendites oma toodete maksimaalse kasutamise tähtaja, mille ületamisel tuleb kiivrid asendada uutega.

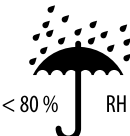
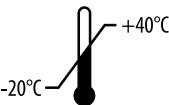
Mõnel tootel on kasutustähtaeg määratud aastates, mõnel aga tundides. Näiteks 7000tunniseks kasutamiseks ette nähtud kiivrit võib kasutada umbes 3,5 aastat.

Saada on ka UV-indikaatoriga kiivrid, mis näitavad UV-kiirguse mõju ja osutavad ajale, millal tuleks kiiver uue vastu välja vahetada. Ümmarguse indikaatori värvus uuel kiivril on üldjuhul punane, mis väljas kasutades hakkab järk-järgult kaduma. Kui indikaator on värvi täielikult kaotanud, ei tohi kiivrit enam kasutada.

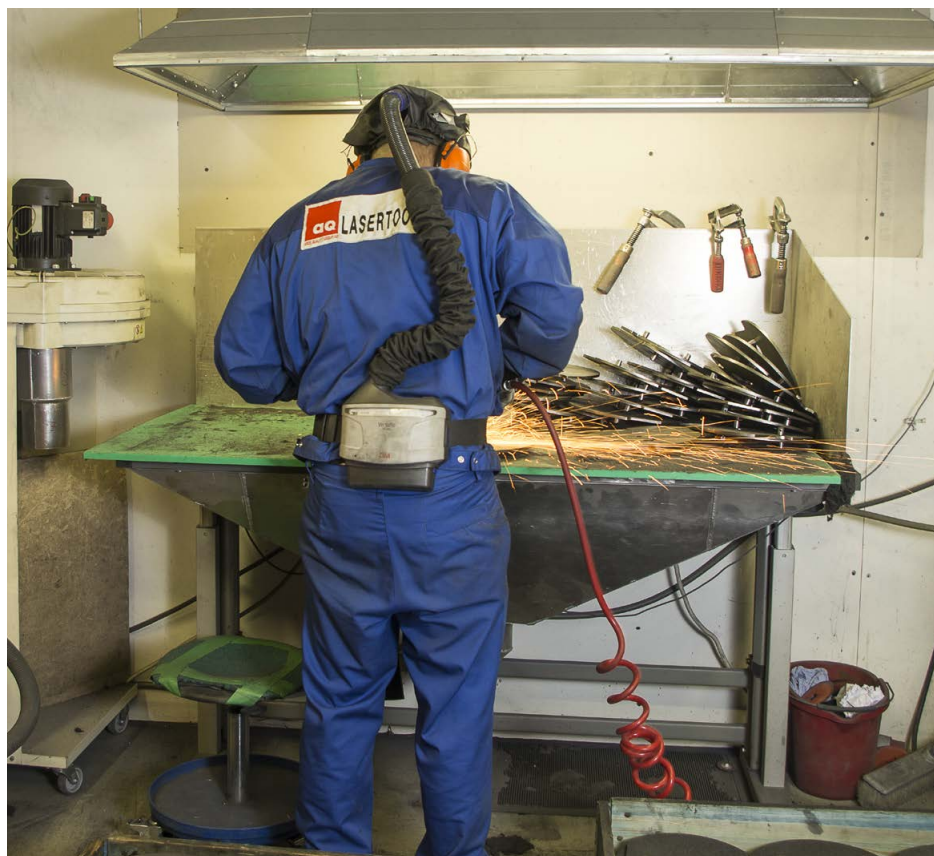
Hingamisteede kaitsevahend

Üldiselt on lenduvate osakeste eest kaitsvate hingamisteede kaitsevahendite pakenditel ja muudel filtritel kasutustähtaeg koos muu infoga kirjas piktogrammiga (vt joonist 7).

Kasutustähtajad on määratud ka kukkumiskaitsevahenditele ja mõnedele kinnastele. Ühtset kasutustähtaega sõltuvalt isikukaitsevahendi tüübist aga seadusega määratud ei ole. See võib erineda sõltuvalt toote kvaliteedist ja valmistaja garantiist.

	Lisatud on infoleht.		Isikukaitsevahendit võib kasutada kuni 80% õhuniiskuse korral.
	Hoiustamise temperatuur -20 °C kuni +40 °C.	NR	Isikukaitsevahend on mõeldud ühekordseks kasutamiseks.

Joonis 7. Hingamisteede kaitsevahendite piktogrammid

Lõppsõna

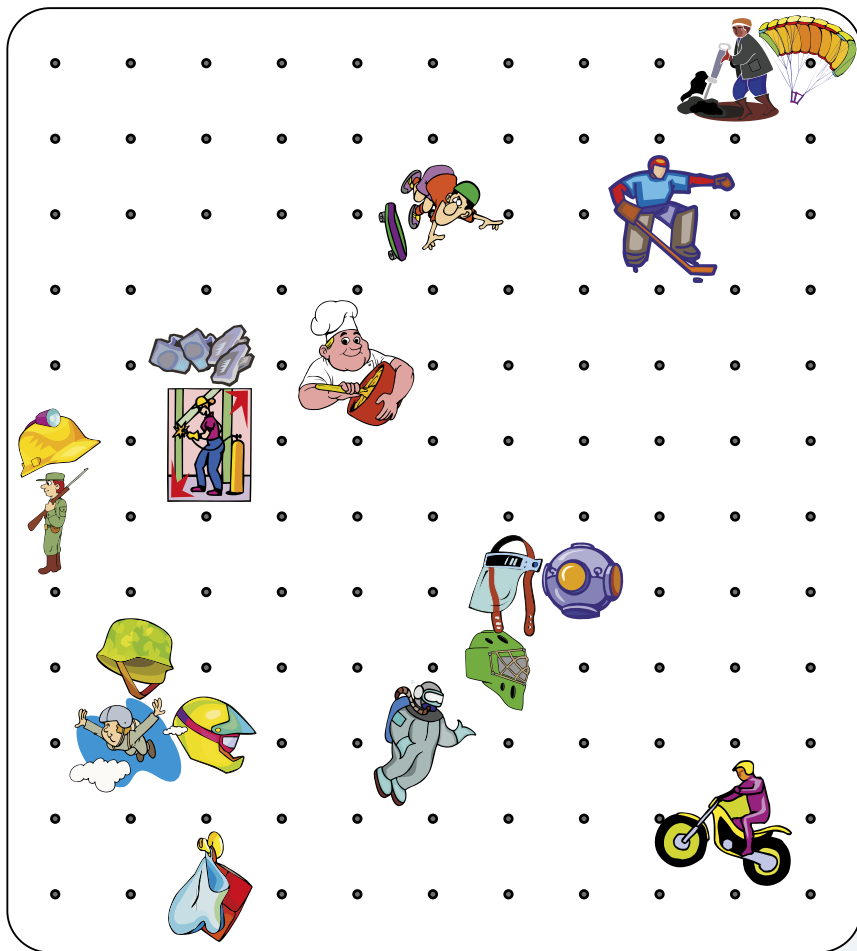
Isikukaitsevahenditesse üleolevalt suhtumisest oli üllatunud inimene, kes tegeles pikemat aega töötanud noorte juhendamisega tööellu naasmiseks. Mõned noored olid tundnud uhkust selle üle, et tööl käies nemad küll isikukaitsevahendeid ei kasutanud. Nende arvates olid nad piisavalt terved ja tugevad, mistõttu tehtav töö tervisele ei mõjuvat. Paraku ei mõisteta, et mida varasemas eas lasta tööl esinevatel ohuteguritel tervist mõjutada, seda varem võivad tekkida terviseprobleemid, mis segavad nii töö- kui ka eraelu.

Loodetavasti aitas brošüür mõista, et isikukaitsevahend ei ole mitte tüütu segaja, jõudmaks „kiiremini, kõrgemale, kaugemale“, vaid abimees, mis takistab terviseprobleemide tekkimist.

Lisa. Pane pea tööle!

	Kõrva..... on kuulmis- kaitse- vahend	 Kaleva Kekkonen	Uraan	Valgus- allikas	Isikukaitse- vahend võib päästa ...				
..... veski									
Põrin			Kingamüüja .. Bundy Õomaja, peavari						
Ohtu mitte põhjustav									
						La	Sellel	Emiraadi boss	Venelase jaatus
ETK NRL_		Reinsalu, Liiv & Ott Nõrk külg, puudus							
	Poola proua Töökese- konna.....					Lapse- vanem Kalapulka kaubamärk			
USA näitleja ... Kilmer				Hea hinne Jalgadega sõtkuv					Muna- kujuline köverjoon
..... märgid ja -vest							Jupiteri kaaslane Pea ...- löömisel võib tekkida haav		
Võidukas Saksa euro- lauljatar					Poksija Tyson				
Tiku moodi täht		Raadio- jaam Eurolaul aastast 2004						12 kuud .Leedu	
Op. süsteem Windows ..			Liitium Noot			Ohu... peab olema märgistatud Sumeri linnriik			
Alevik Ida- Virumaal							Tallium		
Isiku- kaitse- vahend									

Igale mehele õige kaitsevahend

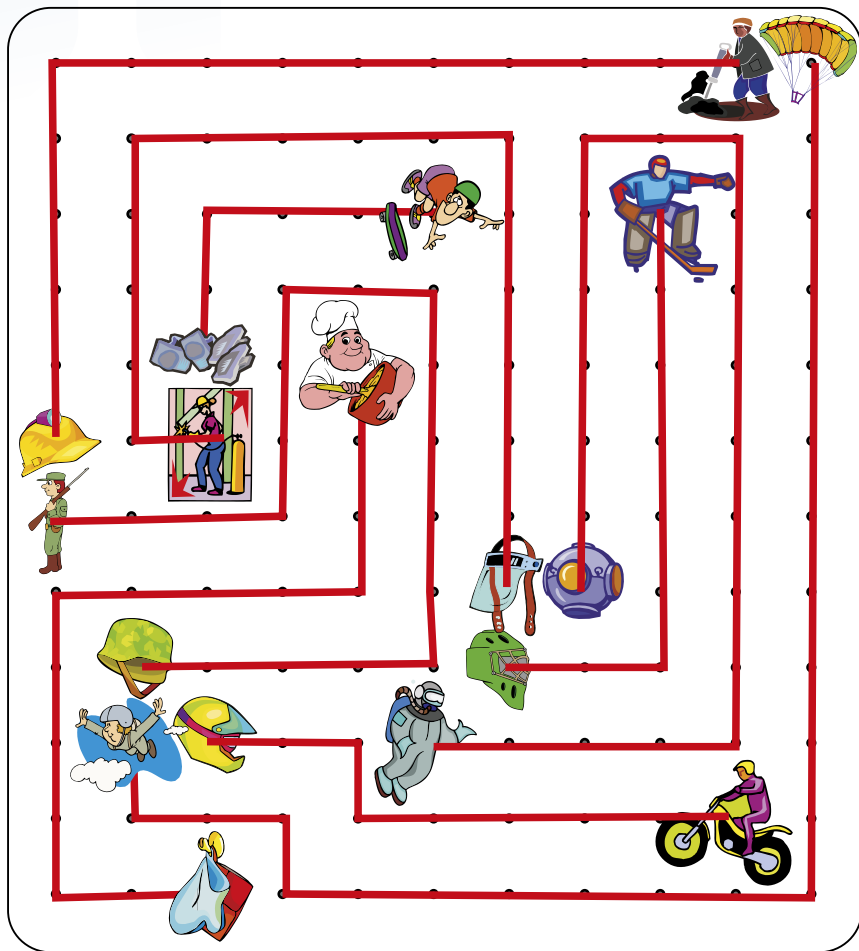
Leia igale mehele õige kaitsevahend ja ühenda need murdjoonega nii, et iga jooneosa ühendaks kaht naaberpunkti kas vertikaalselt või horisontaalselt (NB! mitte diagonaalis!). Jooned ei tohi ristuda ega kokku puutuda ning kõik punktikesed peavad leidma kasutust.

Õiged vastused

Ristsõna:

pole minu värv

Nuputamisülesanne:

Tööelu tekitab
küsimusi?

Tööinspektsioon teab vastuseid!

VAATA

Tööinspektsiooni kodulehte **www.ti.ee**

Tööelu portaali **www.tööelu.ee**

HELISTA

nõustamisele **640 6000**

igal tööpäeval 9.00–16.30

KASUTA

iseteenindus **ti.ee**

SAADA

oma küsimus **jurist@ti.ee**

KUTSU

töokeskkonna konsultant

oma ettevõttesse **ti@ti.ee**

TÖÖINSPEKTSIOON

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

